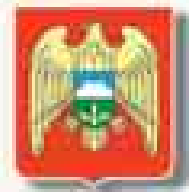

ЗАМАН

Газета издаётся на балкарском языке с 1924 года

Интернет-версия: zamankbr.ru

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ
ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА
КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

РФ-ни Президентини Федерал Жыйылыугъа Посланиясы

Владимир ПУТИН:

Сирияда биз бек алгъа Россей ючюн уруш бардырабыз. Террористлени кыралыбыздан узакъда кырутургъа борчлубуз

Россейни Президенти Владимир Путин Федерал Жыйылыугъа Послание этгенди. Алай ол 2016 жылда битеу кыралны жашауунда магъаналы жамауат-политика программа болганды. Кыралны башчысы бу затланы юслеринден айтханды:

БАТЫРЛАГЪА - ХУРМЕТ

- Посланияны битеудуния терроризмге кыжау кюрешген россейли аскерчилеге ыразылыгымы айтыудан башларыкъ эдим. Бюгюн мында, Георгиевский залда, Сирияда терроризмге кыжау операциягъа кыатышханла да бардыла. Терроризм бла урушда эрлерин тас этген Гелена Юрьевна Пешкова бла Ирина Владимировна Позынич да бизни бла бирге болургъа кыарыу тапхандыла. Сизге эмда жигитлирибизни аталарына бла аналарына баш урабыз. Аскерчилерибизни, террористлени кыолларыннан жоюлган битеу россейли гражданы да бир минут шумсуз туруп эсерирге чакырама.

БАНДИТЛЕНИ УУАТЫУГЪА 10 ЖЫЛ КЕТГЕНДИ

- Россей терроризм бла урушну ал сатырында болгъанлы кеп заман озганды. Кыралыбыз озгъан ёмюрню 90-чы жылларыннан бери аны бла кыжау кюреш бардырады. Биз Буденновскда, Бесланда, Москвада адамларыбызны жесирге алгъанланы, жашау журтланы ойгъанланы, «Невский экспресс» поездин чачдыргъанланы, «Домодедово» аэропортда эмда метрода терактланы унутмагъанбыз. Бандитлени ууатыугъа 10 жыл керек болганды.

СИРИЯДА БОЕВИКЛЕНИ АРАСЫНДА СНГ-НЫ КЫРАЛЛАРЫНДАН АДАМЛА ДА БАРДЫЛА

-Сирияда боевикле бизге бютонда уллу кыоркыу саладыла. Аланы арасында Россейден, СНГ-ны кыралларындан адамла аз тыйюлдюле. Ала анда хорласала, бизге да жетерикдиле. Аны ючюн а быланы кыралыбыздан узакъда жокъ

этерге борчлубуз. Анда этилгенди Сирияда операциягъа кыатышыргъа оноу да. Сирияда биз бек алгъа Россей ючюн уруш бардырабыз.

ТЕРРОРГЪА КЫЖАУ ФРОНТ КЪУРАРГЪА

- Битеу даулашланы бла анылашын-маулукуланы кыоюп, жумдурукну жыйып, терроризмге кыжау фронт кыруаргъа керекди. Цивилизациясы айныгъан хар кырал да терроризмни ууатыугъа кесини юлюшюн кыошаргъа борчлуду. Ол а бандитле букъдургъанны, аланы кеслерине таплыкъгъа хайырланыуу кыояргъа, къанда ишленген бизнесни бардырмазгъа деген магъананы тутады.

АЛЛАХ ТЮРКНЮ ОНОУЧУЛАРЫН АКЪЫЛДАН ШАШДЫРГЪАНДЫ

- Тюрк террористлеге нефтьни сатаргъа онг берип, кеси да байыкыгъанын билебиз. Тюрк Шимал Кавказдан боевиклени букъдургъанын да унутмагъанбыз. Аны бла бирге уа тюркюле халал жюрекли адамладыла. Бизни анда шуёхларыбыз кепдюле. Аланы бюгонлюкде кыралгъа башчылыкъ этген, Сирияда аскерчилерибизге кыйынлыкъ сынатхан оноучулары бла тенг этмейбиз.

Террористлеге болушлукъ этгенлени уа бир заманда да унутурукъ тыйюлбюз. Лётчиклирибизни ёлтюргенле да

аны эслеринде тутсуна. Ала аны нек этгенлерин мен ахырда аныламайма. Биз Тюрк бла бирге ишлерге, аланы союзниклери этмегенни да этерге хазыр эдик. Жангыз Аллах биледи ала аны нек этгенлерин. Аллах Тюркню оноучуларын акъылдан шашдырып, жууапха алай тартыргъа деген болур, баям.

Алай биз оюмсуз, акъылсыз атламла этерик тыйюлбюз. Адамларыбызны ёлтюрюп, жууапха тартылмай кыаллыкъ сунганла бар эселе, жангылган этедиле. Ала энтта кеп кере сокуранырыкъдыла. Биз кыаллай мадарла этеригибизни билебиз.

ЧИНОВНИКЛЕ ФАЙДАЛАРЫН, КЪОРАНЧЛАРЫН ДА БАЯМЛАРГЪА КЕРЕКДИЛЕ

- Бюгонлюкде чиновникле, судьяла, право низамны сакълаучула, битеу депутатла да файдаларыны, къоранчларыны эм ырысхыларыны юслеринден декларацияланы кёргозторге борчлудула. Энди уа кырал эм муниципал кыулукъчула жууукъларыны, шуёхларыны, танышларыны компаниялары бла контракт кыабыл кёрселе да, аны ачыкъ этерге керекдиле. Кыулукъчуланы сейирлери болгъаныны юсюнден контроль тамаглагъан органла, граждан общество да билерге эркиндиле.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Юрий КОКОВ:

Посланияда терроризмге кыжау турууну юсюнден шарт айтылынады эмда кыралны социальный - экономика айныууну жоллары белгиленедиле

Къабарты-Малкъарны Башчысы Ю. А. Кокос Россей Федерацияны Президенти В.В. Путинни жыл сайын Федеральный Жыйылыугъа этген Посланиясыны юсюнден былай айтханды:

«Россейни Президентини Посланиясында халкъла аралы терроризмге кыжаулукъ эмда кыралны социальный-экономика айныуу баш магъананы тутхан приоритетле белгиленедиле. Сириялы Арап Республикада ишле бла байламлы Россейни кез кыарамлары да туурадыла, халкъла аралы аманлыкъчы кыаумлагъа болушлукъ тапдыргъан Тюркню властвларына да багъа бичилгенди. Аны бла бирге Тюркню бусагъатдагы башчыларыны бла Россейге не заманда да «огурлу эм ышангылы тенгча болгъан» аны халкъыны араларында чек ызланганды. Президент дуня сообществону тюз ниетли келчилери, кыаруларын бирикдирип, терроризм кыоркыугъа кыжау сюелерге кереклисин энтта да бир кере чертгенди.

Посланияда эл мюлк жерлени файдалы хайырланыуу бла байламлы праволу механизмлени жарашдырыугъа да уллу эс бурулганды. Федерацияны Советине эм Кырал Думагъа «жерлени осал иеледен» сыйыруу бла байламлы жорукъланы закон бла тохташдырып, ол жерлени «тийишлисича ишлеп жарашдырычалагъа» аукциондан сатаргъа предложение этилгенди. Аграр регионлагъа, алагъа Къабарты-Малкъар да киреди, ол эл мюлк производствону кючлеу жаны бла магъаналы амалды.

Гитче эм орта бизнесге болушлукъ этиуде, контроль эм надзор органланы тинтиу мероприятияларын системагъа келтириуде, ала ишлерин ачыкъ бардырууда тамамланган мадарларыны юсюнден айта, Россейни Президенти бу бёлюмде сакълыкъ кереклисин белгилегенди. Быллай амалла, сёзсюз, предпринимательствону айныууна чырмаудула, ишчи низамны тапландырыргъа да себеп тыйюлдюле. Хар тинтиуну эсеплери эм тийишли мурдору болургъа керекди.

КъМР-ни Башчысыны бла
Правительствоусуну пресс-службасы.

ТЮБЕШИУ

Телекоммуникация инфраструктура игиленгенди

Къабарты-Малкъарны Правительствоусуну Председатели Мусукланы Алий «Ростелеком» компанияны «Юг» бёлюмюню башчысы Александр Шипулин бла тубешгенди тюнене. Сёз анда связь амалланы айнытыу жаны бла бирге ишлеуно, берилген жумушланы качествен игилендирууну эмда «Кыоркыуусузлу республика» деген проектни айнытыууну юсюнден барганды.

Бу проект бла байламлы аппарат-программа комплексни жарашдырып хайырланыргъа берирча КъМР-ни Транспорт эм связь жаны бла кырал комитети бла келишим этилгенди. Тийишли мадарланы арасында автоматика халда суратха эмда видеогъа туюшурген система кыраллыгы, битеу керекли оборудование орна-

тыллыгы белгиленгенди. Ары дагыда бирикген дежурный диспетчер службаланы кырау да киреди. Белгиленген жумушланы келир жылны ортасына дери тамамлап бошаргъа умут барды.

Александр Шипулин айтханга кёре, шёндюю телекоммуникация системала бла 2017 жылгъа дери республиканы гитче эллери да (адам саны 500 болмагъан) жалчытылынырыкъдыла. Цифровой технологияланы сингдирууну юсюнден айтханда уа, «Юг» бёлюмюню башчысы Къабарты-Малкъарны телекоммуникация инфраструктурасы иги айныгъан регионладан бирине санаганды.

КъМР-ни Башчысыны бла
Правительствоусуну пресс-службасы.

ВИДЕОКОНФЕРЕНЦИЯ

Тозурагъанладан - жангы юйлеге бла фатарлагъа

Россейни Къурулуш эм ЖКХ министри Михаил Мень тюнене видеоконференция халда кенгеш бардыргъанды. Сёз анда тынгылы ремонт этиуню эмда адамланы эски, тозурагъан юйледен кёчюрюю программаны толтурууну юсюнден баргъанды. Кенгешге КъМР-ни Правительствосуну Председателини биринчи орунбасары Муаед Дадов, къауум ведомстволаны, регион операторну эмда надзорлукъ органланы келечилери да къатышхандыла.

Михаил Мень билдиргенге кёре, быйыл, озгъан жылла бла тенглешдиргенде, сагъынылгъан жашау журтладан жангылагъа юч кереге кёп адам кёчюрюлгенди. Алай гражданланы жанларындан тарыгъула уа бардыла. Къурулушда белгиленген нормативлеге бузукълукъ этилмезча, субъектледе толтуруучу власть органлагъа подрядчиклени ишлерин контрольда тутаргъа

кереклиси чертилгенди. Аны бла бирге ОНФ-ни эмда жамаутны жанындан контроль этиу бла кюрешгенле бла бирге ишлерге да.

Мындан арысында быллай кемчиликле болмаз ючюн, 45 регионда, ол санда Къабарты-Малкъарда да, ведомстволаны аралы комиссияла къуралгъандыла. Ала бу программаны чеклеринде хайырлануугъа берилген жашау журтланы качеству бла

байламлы тарыгъулагъа къарарыкъдыла. Белгиленген графикге кёре, бизни республикада эски фатарладан бла юйледен 800 чакълы адам кёчюрюллюкдю. Бу ишни тамамлар муратда 11 мингден артыкъ квадрат метр жашау журтла бёлнюрюкдюле.

КъМР-ни Башчысыны бла Правительствосуну пресс-службасы.

КЕЛИШИМ

Хансладан хайырлы препаратла чыгъарыргъа умутлудула

Фармацевтика бёлюмде тыш къыралладан келтирилген продукцияны алышындыруу программаны чеклеринде Нальчикде «Фарма Интернейшнэл Компани Россия-СНГ» деген компания «Ростовская фармацевтическая фабрика» акционер общество бла келишим этгенди. Анга кёре, республикада жууукъ кезиуде дарман хансладан медицина препаратла чыгъаруу производство къураллыккъды, деп билдиргендиле

КъМР-ни Промышленность эм сатыу-алуу министерствосуну пресс-службасындан.

Алгъаракъда компания дарманланы чыгъаруу бла байламлы 18 регистрация удостоверенияла бла лицензияла къоллу болгъанды. Производствоу программагъа кёре, тийишли оборудованианы сатып алыргъа заказ берилгенди, нелляй бир сырьё кереклиси белгиленгенди эмда къаллай бир продукция

чыгъарыллыккъды тохташдырылгъанды.

Жангы производствону хайыры бла предприятияны производстволу онглары иги да кенгертилликдиле. Ары дагъыда 100-ге жууукъ ишни аллыккъдыла. Хайырланычуланы быллай продукциягъа (настойкала, экстрактла, сиропла) сурамлары да толусунлай жалчытылынырыкъды.

Бизни корр.

Тинтиуле

Кемчиликлени кетерирге буюргъандыла

Битеуроссей халкъ фронтну келечилери Нальчикде «Оценим качество дорог!» деген акцияны бардыргъандыла. Къырал Думаны депутаты Александр Васильев айтханнга кёре, асламысында шахарда жолланы халы аман туюлду. Болсада бир-бир жерлеге уа къараргъа тийишлиди, деп билдиредиле ОНФ-ни пресс-службасындан.

ремонт ишлени бардыргъан подрядчик жумушну тамамлагъа ашыкъмайды. Нальчикде Калюжный орамда уа машинала темир жолну юсю бла ётген жерде рельсала мардасындан артыкъгъа кёчюрюлгенлерин эмда алайлада терен чунгурла болгъанларын белгилегендиле. Идаров атлы орамда уа суу саркъгъан «ливнёвкала» жерге

ны халларына да къарагъанды. Бузукълукъланы асламысы къоркъуусулукъланы сакълагъан буруула ишленмегенлери эм белгилени чыпынлары сары бояулу болмагъанлары бла байламлы болгъанды.

Тёртюнчю номерли республикалы клиника больницаны аллында сакъатлагъа деп парковка жарашдырылгъанды, болсада пандус а белгиленген излемлеге келишмейди.

- Бу кемчиликле жууукъ заманда кетерилерине ышанабыз. Мындан арысында да ОНФ-ни исполкому иш не халда болгъаныны юсюнден кесини келечилеринден хапар билип турлукъду, - деп билдиреди «Жамаут эм власть: тюзюлей диалог» деген эксперт къауумну члени Артур Канукоев.

ОНФ бардыргъан акция быйыл июль айда Москвада Къызыл майдандан башланганды. Бюгюнлюкде ол Ара, Северо-Запад, Приволжск, Урал, Сибирь, Узакъ Восток эм Юг федерал округлада бардырылады. Жол инспекцияны ишени юсюнден толуракъ хапар билрге излегенле эм акциягъа къатышыргъа сыйгенле соруларына жууапланы dorogi-onf.ru сайтда табарыкъдыла.

Бизни корр.

Сёз ючюн, Хасания элни Брестская орамында тинтип къарагъанла иги кесек чунгурлагъа эмда чёкген жерлеге жолуккъгъандыла. Участкада

асыры терен орнатылгъанларына эс бургъандыла.

Акцияны чеклеринде инспекция къауум школланы бла больницаланы къатларында жолла-

Бушуу

ЧЕРКЕСЛАНЫ Маштайны жашы Георгий

Къабарты-Малкъар уллу бушуу сынагъанды. 2015 жылны 2 декабринде 78-жыллыкъларында аты айтылгъан къырал эм жамаут къуллукълучу Черкесланы Маштайны жашы Георгий дуниясын алышындыргъанды.

Черкесланы Г. М. 1938 жылны 10 ноябринде КъМАССР-ни Советский районуну Советский посёлкасында туугъанды. Ишчи жолун 1965 жылда Кичималканы племсовхозунда баш зоотехник болуп башлагъанды. Ызы бла «Эльбрусский» совхозну, «Птицепром» Къабарты-Малкъар трестни башчыларыны, КъМАССР-ни Минсельхозуну экономика жаны бла министрени орунбасарыны, юй къанатлыланы жайыу жаны бла «Кабардино-Балкарское» производствоу биригиуню таматасыны къуллукъларында уруннганды.

1991 жылдан 1997 жылгъа дери Черкесланы Г.М. КъМР-ни Правительствосуну башчылыккъ этгенди. 1997 жылдан 2004 жылгъа дери - КъМР-ни агъач мюлк жаны бла министри.

Черкес улу жашауун туугъан республикасына, аны айныуна жоралагъанды. Ол оюмлу башчы, къураучу эм сабыр инсан болгъанды, адамланы жарсыуларын ангылагъанды, болушлукъ излей келгенге билеклик этерге кюрешгенди. Республиканы жамауты аны

бу къылыгы ючюн хурметленгенди.

Георгий Маштаевич жамаут - политика жашауга тири къатышханды - Россей Федерацияны Федеральный Собраниясыны Федерал Советини члени болгъанды, КъМАССР-ни Баш Советини депутатына эмда Бахсан район Советини халкъ депутатына да айырылгъанды.

Аны жетишимлери да энчи белгиленгендиле. Ол Урунууну Къызыл Байрагъыны, «Сыйлылыкъланы белгисини», «Дружба народов» эм кёп башха къырал саугъаланы иесиди.

Къабарты-Малкъарны белгили къырал эм жамаут къуллукълучусу, ахшы адам Черкесланы Маштайны жашы Георгийни юсюнден жарыкъ эсгериуле бизни жюрегибизде сакъланырыкъдыла.

Кокос Ю.А., Егорова Т.Б., Мусукланы А.Т., Канунников В.А., Гешев В.М., Амшокова Ф.К., Атталан Ж.Ж., Бердов Х.А., Бепайланы С.У., Беров М.Л., Битиков В.М., Биттиланлы Х.Р., Бозиев Н.М., Губин Г.С., Евтушенко Н.Н., Емужева Н.Г., Дадов М.А., Жанатайланы С.А., Зумакулланы Б.М., Геляхланы А.С., Иванов П.М., Калов З.А., Альгудов Ю.К., Канунников А.Д., Карамурзов Б.С., Кармоков Х.М., Клевцов М.М., Кодзоков М.М., Кумахов М.Л., Кушхаунов А.А., Маслов Н.А., Нахушев З.А., Сохроков Х.Х., Сохов В.К., Тлупов В.З., Федченко Л.М., Фиров Р.Б., Хашхожев А.Б., Хафицэ М.М., Чеченланы А.А., Шихабахов М.Х., Шетова И.М., Шогенов М.М.

Таплыкъ

Нальчикден Москвагъа - 34 сагъатха

Къабарты-Малкъарны Транспорт эм связь жаны бла къырал комитетинден билдиргенлерине кёре, Нальчик-Москва маршрут бла юч минут барлыккъды. «Эльбрус» поездни жолда

белгилегендиле ведомстволаны.

Алайды да, поезд жангы графикге быйыл 13 декабрьде кечерикди. Жолда уа ол 34 сагъат бла юч минут барлыккъды. Комитетде айтханларына

баргъан заманы жууукъ кезиуде бир сагъат бла 35 минутха къысхартыллыккъды. Бу оноу пассажирлени тилеклерин толтуруу мурат бла этилгенди, деп

кёре, иш аны бла чекленип къаллыккъ туюлду, ол заманы 28-29 сагъатха дери къысхартыргъа умут барды.

Бизни корр.

Тюбешу

Медицинада кылай специалистле жетмейдиле

Кыбарты-Малкыар кырал университетни медицина факультетини выпускниклери республиканы саулук саклау министри Ирма Шетова бла тюбешгендиле. Сёз анда шёндюгю бёлюмню эм уллу проблемаларыны – кадрла жетишмегенини – юсюнден баргъан эди, деп билдиргендиле вузну пресс-службасындан.

Ирма Шетова жаш адамлаа буюнлюкде бегирекда кылай медицина усталыкылада адамла жетмегенин билдиргенди. Ол - педиатрия, психиатрия, рентгенология, терапия, анестезиология-реанимация эмда терк медицина болушлук берю.

Алай бла шёндю республикада быллай усталыкыладан битеу да 468

адам изленеди. Алаа ординатуралада окуйма дегенледен хаа алынмазлыкыын эмда ызы бла иш бла жалчытырга себеплик этиллигин да билдиргенди Шетова. «Бу сферада болгъан кытылыкыа эс буругъуз деп чакырама. Буюнлюкде кылай врачла керек болгъанларын билигиз. Нек дегенде ординатураланы бюджет

жерлерине направленила анга кёре бериледиле», - дегенди министр.

Жаш специалистлеге «Сельский доктор» деген программаны юсюнден да айтханды Ирма Шетова. Анга кёре ординатураны бла интернатураны бошаган 223 специалист элде иш тапхандыла. Ызы бла жаш телюге келир жыл республикада кылай усталыкыла изленириклерин билдиргенди. Сейирлери болгъанла ары бу ыйыкыны ичинде жазылырга эркиндиле.

Бизни корр.

ЖАМАУАТ ПАЛАТА

Аш-азыкыа бла дарманлаа багъаланы контролда тутаргъа

КЪМР-ни Жамауат палатасыны Советни кезиулю жыйылыунда анда кыралгъан Жаш телю совет тамамлааган жумушлары юсюнден отчёт этилгенди, аш-азыкыа эм дарманлаа багъала тинтилгендиле, палатаны иши бла байламлы соруулаа кыралгъанды.

Советни башчысы Залина Этуева белгилегенича, аланы муратлары жашланы бла кызыланы проблемаларына эс бурдурууду, аны социальный жашауа тири кытышдырыуду эмда кырал власть бла жер-жерли самоуправление органлаа кадрлары хазырлауду. Аны ючюн ала республиканы жаш телю организациялары, власть органлаа кыралгъан алаа ушаш структурала бла кысыха байламлыкыла жюрютедиле.

Совет кесини ишинде аман кылыкылары, ол санда энергетик ичгиленни хайырланыуну зараныны юсюнден, сакъат сабийлеге болушуу, саулукыла жашау бардырыу, иш бла жалчытыу, экологияны саклау эм кеп башха

ушакъ бардырыча майдан болмагъаны алаа уллу чырмау этгенди.

Жамауат палатаны башчысы Хазратали Бердов бу докладны кыбыл кёргенди, алай грантла проектледе салынган борчлаа жоюлурга эмда жаш телюно политикаа тартыуга угъай, социальный проблемаланы тамамлауга келлендирирге кереклисин эсгертгенди.

Ызы бла багъала ёсюп баргъанлары бла байламлы соруу тинтилгенди. Бу проблема Жамауат палатаны кеп

Правительствосуну бегимине кёре социальный магъаналы продуктлаа багъала чек бир айны ичинде отуз неда андан аслам процентте ёсселе салынады.

Россейни Жамауат палатасыны члени Заурби Нахушев кеп шартланы тюзге санамагъанын билдиргенди. «Рынок кесини законлары бла жашайды, анга не кыралны, не ведомстволаны жанындан артык уллу чек салынады деп эслемейме. Сизни айтханыгыз бла биз жашауда кёренибиз бир тойюлдюле. Нек дегенде тюкенде бир тюрю затха буюн бир баага жазылыды, тамбла уа ол эки кереге кеп болады», - дегенди.

Палатаны члени Владимир Каскулов а ярмаркалары болумларына эс бёлгенди. Ол билдиргенича, Абхазия майдандагы КЪМР-ни биринчи Президентни Валерий Коконви башламчылыгы бла кыралгъанды. Ол умут этгенден, анда багъала базардагыладан жыйырма процентте аз болурга тийишли эдиле, нек дегенде мында адамла сатыу этгенлери ючюн налог телемейдиле. Шёндю уа хал толусунлай башхады, деп кыохханды ол.

Дарманла бла байламлы болум да кыуандырмагъанды. Владимир Каскулов айтханды кёре, аланы талайы учууракъ болгъан эсе да, кёбюсю алгъадан багъаракъдыла. Кырал жангыз да бек кереклиге тохташдырады чекни. Ишчи кыуум аллайланы жоюзюсюн айыргъанды эмда аланы кёбюсюне хаа ёсюп баргъанларын ачыкылаагъанды.

Аны бла байламлы Жамауат палатаны Совети Промышленность эм сатыу-алыу министрвогъа багъаланы мындан арысында да контролда тутаргъа, эл молкюну айнытыуга себеплик этерге, шахарлада бла районлада адамла кеслери чыгаргъан продукцияны саталырча базарла кыуаргъа эм ары сатар ючюн алычулары иймегзе, Саулук саклау министрвогъа гражданданы энчи категорияларын дарманла бла жалчытыуга кыайгырырга, бу жаны бла «исси» телефон ызы ишлетирге эм талай башха рекомендацияла этгенди.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия.
Суратланы **Артур ЕЛКАНОВ** алгъанды.

Шимал Кавказ
кюн сайын

Экология программаны хазырларыкыдыла

Шимал Кавказда жыл сайын төрт миллионга жууук тонна жараусузга чыкыган кыты затла жыйыладыла. Алай багушу жарашдырган заводла уа жокудыла. Бу шарт округга туризми эмда санаторий-курорт багыуну арасыча айнырга чырмайды.

Регионну республикалары Росприроднадзор бла бирге экология проблемаланы тамамларча программаны хазырларга керекдиле, дегенди СКФО-да Россейни Президентини эркинлиги болгъан келечиси Сергей Меликов. «Сейирлик табийгъат байлыкларыбызны саклау бизни регионнга бек магъаналы темады. Ол тюсюнлей социал-экономика айнытыуну хайырлыгы бла байламды», - деп белгилегенди ол.

Бийик таудагы трассаны битдире турадыла

Кыбарты-Малкыарда жыйырма эки километр узунлугу болгъан Урван-Уштулу трассаны бошай турадыла. Аны тюбюндеги жери 1200 метрди, эм бийиги – 2260 метр. Алгын былайда кыра жол баргъанды.

Жангы трассаны багъасы 380 миллион сомду. Властьла бу бардырылган ишле Уштулу аууга алгынны даражаны, махтауну кыайтарыла эмда туристле аны ариулыкларына сююнюп кыарарла деп ышанадыла. Жол бла ким да ёталлыкыды, тыш кыраллы паспорту болса – анда эки чек саклаучу застава барды.

Чеченде социал

предпринимательлик айныды

Урус-Мартан шахарда «Хайра» жандауур организацияны сатыу-алыу павильону ачылганды. «Биз инжилп жашаган адамлаа болушлук этерик проектни тамамлайбыз. Павильонда ётмек эм башха продуктланы сатыу кыраллыкыды. Андан сора да, сюйгенле мында исси чай, кофе ичерге, ауузыланырга боллукдыла. Битеу жыйылган ахчаны кылайсыз юйюрге иерикбиз», - дейди махкемени таматасы Минкаил Ахмадов.

Былай павильонла Грозныйде эм республиканы башха районларында да ишлеп башларыкыдыла. Дагыда бу организацияны хаакысы затланы эки тюкени барды. Болушлук хар адамга этиледи, аны миллетине, динине кыарамай.

Бизни светофорларыбыз - башха регионлада

Кыбарты-Малкыарны светофорлары Москва областьта, Санкт-Петербургда бла Ставропольде жанып башларыкыдыла. «Телемеханика» завод жукъа чыракыны сынамлы юлгюсюн чыгаргъанды. Ол кеп болмай жолда жорююно жорукларына кийирилген тюрленюлеге кёре хазырланганды.

Инженерле аны стрелкасы дайым кёрюнюп турурча этгендиле. Кыошакъ секция эки сигналны береди: адетдеги жашил стрелка (бу жанына жорюрге эркинлик барды) эм стрелканы кызыл кыарелдиси (жорюрге эркинлик жокуды).

Бусагъатдагы чыракыны кыошакъ секцияларында жангыз жашил жарык жанады. Ала эркинлик бермеген неда билдирип кыогъан сигналла ишлеген кезиуде ёчюлмейдиле. Кыарангыда водителле аланы кёрмейдиле эм бурулушну аллында онгларын тап тергеялмайдыла.

Суратлау бла документ фильмлени фестивалы

Ингушетияда экинчи кере «Алтын кыала» Халкыла аралы кинофестиваль ётгенди. Республиканы культура министрвогъа айтханды кёре, баш призни Иранны режиссёру Нарчес Аберни «Путь 143» деген кинолентасы алганды.

Битеу да кыраучулаа 28 суратлау эм документ фильмле кёрюзюлгендиле. Кыатышханланы географиясы да кенгергенди. Былтыр ишлерин сегиз кырал келтиргенди, быйыл – 16.

«Эм иги кинорепортаж» деген номинацияда дипломга «Один день с президентом» деген фильм тийишли болгъанды (режиссёр – Ирина Свешникова). Аскербий Нагаплевни «Черкешенка» фильмин «Миллет кылыкыны бек тынгылы ачыкылааган ючюн» номинацияда саугалангандыла. Дагыда бир ненча уста, ол санда Сербия бла Германиядан, энчи призле тапхандыла.

- Шимал Кавказда быллай кинофестивальла кыраллары бек кыуандырады, - дейди киновед Геннадий Хазанов (Ставрополь). - Бу төрени мындан ары да бардырырга керекди.

кыайгылы сорууланы кётюргенди, аланы тамамлауну амалларын излегенди. Патриот халда юйретюге да аслам эс бурулгъанды. «Эсгерюу» проектни чеклеринде окуучуланы, волонтерланы да жыйып, ала Кавказ ючюн кыанлы сермешле баргъан жерледе болгъандыла, Нальчикни кыорулануу эм башха операцияланы юслеринден билдиргендиле.

Жетишимлени юслеринден айтханда, Жамауат палатаны членлерини болушлуклары бла советни келечилери, «Моя законотворческая инициатива» атлы битеукырал конкурсха кыатышып, грантла да алгъандыла. Ала вузда инновациялы предприятиялаа болушлук этиу, бусагъатдагы жамауатда устазны даражасы эм социальный болуму дегенча темалааа проектле хазырлаагъандыла эм эксперт комиссиядан бийик баага тийишли болгъандыла.

Алай кемчиликке, чурумла да чыкыгъандыла. Залина Этуева айтханды кёре, советни членлери барысы да бирча тири тойюлдюле, сора меропритияланы кыуаргъа аха бёлюмегени, муниципалитетледе фахмулу жаш адамлаа тийишлисича болушлук этилмегени власть органла бла

жыйылыунда кётюрюле тургъанды эм хар заманда да даулашла чыгаргъанды. Нек дегенде берилген отчётла бла керти хал бир бирлери бла артык иги келишмейдиле. Алай бла КЪМР-ни промышленность эм сатыу-алыу жаны бла министрини орунбасары Александр Бирюк айтханды кёре, аланы мониторинглери социальный магъаналы продукцияга (гыржын, туз, шекер, крупала эм башхала) багъаланы ёсюю бегитилген чекден ётмегенин ачыкылаагъанды.

Министерство тюкенледе, базарлада, ярмаркалада эм башха сатыу-алыу объектледе багъаланы хар ыйыкыдан эсеплейди. Бу ишни контролда тутар ючюн, ала муниципальный биригуле ни администрациялары, сейирлери болгъан министрвола бла бирге ишлерге оноулашхандыла.

2015 жылны тогуз айында баагала бирде тыше, бирде кётюрюле тургъандыла, экинчи кварталны жарымында бла ючюнчю кварталда аланы кёбюсю азайган окуна этгендиле. Ол неда бу продуктха дефицит болмагъанды. Бусагъатда хаа жангыз да тыш кыралладан келтирилген продукцияга кёбейгендиле, дегенди ол.

Кыулукчу англыатханыча, РФ-ни

ЖИГИТЛИК БЛА ЧЫДАМЛЫЛЫКЪ

Фашистлени «блицкриг» планларын муру-чуру этген сермеш

Кырк биринчи жылны кюэонде фашистле кыралыбызны ара шахарына кыаршы жуууклашхан эдиле. Белгилесича, гитлерчиле не жаны бла да онглу эдиле бизникиледен. Фюрер аскерлерине Кызыл майданда парад бардырырга буйрукъ жазып хазыр этгенди, алай кюнюн белгилемегенди.

Ноябрьни ортасында «Центр» деген группага кирген бёлюмле фон Бокну башчылыгы бла Калининден Тулагъа дери созулган фронтда алгъа барып башлагъандыла. Энди Кызыл Аскерде немислиени тыярча кюч кълмагъанды деп, алай сунгандыла фюрерни хар сёзюне ийнанган генералла.

Кертиси бла да уста эдиле ала уруш этерге, европалы кыралыбызны малтап келгенле. Гудериан, Манштейн, Клюге дегенча аскер башчыла аны буйрукъларын алжаусуз толтурлукъларына Гитлер аз да ишекли болмагъанды. Алай ол кезиулеге совет аскерледе фахмулу эм уллу кишиликлери болган генералла чыкъландыла: Рокоссовский, Малиновский, Василевский, Черняховский, Конев, Толбухин эм башчала.

Бир атлам арта тепмезге! Москваны кыоруулагъанлагъа кысха, алай терен магъаналы буйрукъ! 1941 жылда 16 ноябрьде ара шахарыбызны кыатында Дубосеково разъезде генерал-майор Панфиловну дивизиясындан 28 адам Ключковну таматалыгы бла ара шахарыбызгъа ёшюн ургъан 50 фашист танк бла кыанлы кызауатха киргендиле. «Россей демонгиле, алай арта кетерге жерибиз жокъду, Москва арабыздады», дегенди политрук. Ала бары да ёлгендиле. Алай фашист танкланы юслери бла ётдюргендиле.

Битеу дуня, бизни кыралгъа онг кёзден кыарагъанла эм аны кёрюп болмагъанла да, Совет Союз фашист Германияны урумуна чыдааллыкъ болурму деп, сагъайлы

тургъандыла. Ара шахарыбызны кыорууларгъа демонгиле кыралыбызны битеу миллетлери, ол санда бизни республикадан да кёп адам, кыатышхандыла. Сибирь дивизияла, Шош океан флотну тенгизчи бригадалары да келген эдиле.

Кырк биринчи жылда Москваны фашист авиациядан кыоруулагъанлары араларында лётчик-истребитель Чеченланы Жамал да болгъанды. Аны тамата кыарындашы Билял Доваторну атлы аскер дивизиясында немислиле бла жигитча сермешгенди. Ол анда жан бергенди. Дагъыда ара шахарыбызны кыоруулагъа таулу жашла Гайыланы Мухтар, Кыулбайланы Элбай, Аттоланы Харун эм башчала кыатышхандыла.

Москва ючюн сермешледе кёп аскер башчыла, полкланы, батальонланы, роталаны, взводланы командирлери эм рядовой аскерчиле да кишиликлерин эм Туугъан журтха ахыр солууларына дери кертчиликлерин кёргозгендиле. Аскер тарыхчыла, аланы араларында Маршал Рокоссовскийни, генерал-полковник Белобородовну, танк бригаданы командири генерал Катуховну, атларын энчи белгилейдиле.

Волоколамск шоссе кыралыбызгъа белгиле, эм Улуу Ата журт урушну тарыхына кир-

генди. Фашист Германияны махталган аскер башчыларындан бири Гудериан алайтын Москвага кытулур мурат бла танк аскерлерин ары бургъанды. «Тайфун» деген планларына кёре, немислиле Москваны эки жанындан да танк колоннала бла кыуршалап алырга керек эдиле. Совет аскерчиле, кыыш кыямада терен индекле кызып, топланы тюзюлей марап атарча орнатып, фашист танклагъа алай тубегендиле.

Гаубица топу мараучусу Гелляхланы Исхакъ былай эсгерге эди. «Топуракъ кыаты бузлап эди да, окопланы темир ылытхыла бла кыазаргъа тышеди. Жерге теренирек кирирге керек эди. Ол эди бизни сакъларыкъ. Ауур топланы быргыларын тюзюлей марап атарча тохташдырырга буйрукъ берген эди комбат. Душман танкла таш жолну жаны бла келе эдиле.

«Мен белги бергинчи атмагъыз, деп кыаты эсгерген эди батареяны командири, оруслу жаш, болмагъанча жигит адам.

«Броняны тешиучю окъла бла атып, алда келген танккладан бир ненчасын жандырдыкъ. Болсада кыалгъанлары тохтамадыла. Баям, фашист танкчылагъа не амал бла да, ёлген-кыалгъан деген затха да кыарамай, Волоколамскга ычкынырга буйрукъ

берилген болур эди. Биз а биле эдик кесибибизге берилген буйрукъну – «Бир атлам арта тепмезге!»

Юрий Бондаревни «Горячий снег» деген романын эки кере окъугъанма. Китап сталинградчыланы юслеринден эсе да, Москваны кыоруулагъан артиллеристлени жигитликлерини юсюнден жазылгъанга ушайды. «1939 жылда 1 сентябрьде Экинчи дуня уруш башланган кюнден берисинде гитлерчи аскерле Москваны кыатындача халек бир жерде да уатылмагъандыла», деп жазгъанды Маршал Жуков «Воспоминания и размышления» деген китабында.

Совет Союзну ара шахарын алыу планларыны оюлгъаны Гитлерни теле болургъа жетдиргенди. Не этерин билмей, ол ачыуун генералларын алгъанды. Жаяу аскерлени баш командуюшиси генерал-фельдмаршал Браухични, «Центр» деген кыауумну аскерлерини башчысы генерал-фельдмаршал фон Бокну, экинчи танк аскерни башчысы генерал Гудерманни, дагъыда башха генералланы кыулукъларындан чыгаргъанды.

Кырк биринчи жылда алтынчы декабрьде совет аскерле немислиени Москваны тийресинден арта кыуууп башлагъандыла. Фюрерни буйругъу бла гитлерчиле хар эл ючюн кыаты аякъ тиреп кюрешгендиле. Болсада Кызыл Аскерни кыаты урумларына чыдаалмагъандыла. Кырк экинчи жылда январьны биринчи кюнлеринде Запад фронтну аскерлери Волоколамск тийресинде душманны кыоруулануу ызын юзгендиле. Ол сермешледе генерал-майор Исса Плиевни атлы аскер корпусу, жыйырма экинчи танк бригада, беш лыжный батальон артыкъда айырмалы болгъандыла.

Акъ кыарда фашист аскерлени кёп кюйген танклары, бузулган топлары бла миномётлары, автомашиналары, башха техникалары

кыалгъанды. Мингле бла солдатлары бла офицерлери кыырылгъандыла.

Генералла Г. Гудериан, Г. Гот эм башха гитлерчи аскер башчыла Москваны кыатында уатылгъанларыны сылтауун кыышны сууукълугундан кёредиле. Совет аскерлеге да кыыш сууукъла «онг кёз бла» кыарамагъандыла. Алай немислиле совет аскерчиле болган чыдамлыкъ кыайдан чыгарыкъ эди.

Октябрь бла ноябрь бизни аскерлеге бек кыыйын эм бек кыоркыууу айла болгъанларыны юсюнден Москваны кыоруулагъан 16-чы армияны башчысы Маршал Рокоссовский эсгерилеринде былай жазады: «Орус аскерле жокъ этилгендиле! Москвага жол ачыкъды, Россей энди бир заманда да ёрге кыобарыкъ тойюлдо. Немислиле Россейни юсю бла бичакъ жауна кесип ётгенча ётерикдиле деп, гитлерчиле бек кыуаннгандыла.

Запад кыралланы аскер экспертлери да Совет Союзну ишин битгеннге санагъандыла». Алай ала жангылган эдиле. Кызыл Аскер Москва ючюн сермешледе душманга уллу халеклик салгъанды. Жарым миллиондан аслам гитлерчи солдат бла офицер ауушхандыла. Немислиле кёп техникаларындан кыуру кыалгъандыла.

Москваны кыатында немисли аскерлени уатылгъанларыны уллу халкъла аралы магъанасы болгъанды. Биринчиден, дуняда фашист Германияны хорларыкъ кюч жокъду деген пропаганданы ётюрюкюлюгю ачыкъланганды. Экинчиден, совет аскерлени хорламлары бла кёлленип, Гитлерге кыажу коалицияны кыраллары фашизм бла кюрешни кючлегендиле. Андан сора да, кёп немисли генералла бла офицерле фашист Германия Совет Союзну онглаялмазлыгын ангыллагъан эдиле.

КЫУЛБАЙ улу Алий.

АРТИЛЛЕРИЯ

Аскерибизни кыарыулу бёлеги

Артиллерия бла Россейде XIV ёмюрно ахырында хайырланып башлагъандыла, андан бери ол кыралыбызны душманладан сакълауда эм кючлю амалладан бири болгъанлай келеди. Бююнлюкде сауутланы кёп жангы тюрлюсю чыгъадыла, алай ол магъанасын тас этмейди. РФ-ни Кыоруулануу комитетини жыйылыуларындан биринде аны юсюнден былай айтылган эди: «Артиллерия, танкла бла авиация айныгъанына кыарамай, урушда аскер техниканы эм керекли тюрлюлеринденди. Анга кыачан да энчи эс бурургъа тийишлиди».

Кертиси бла да, Улуу Ата журт урушну кезиуонде аскерни бу тюрлюсю иги болушханды. Танкланы, самолётланы да агъызырча энчи полкла, ауур артиллерия корпусла кыуралгъандыла. Кызауат башланырга жылдан аз кыалгъанында, 1940 жылны кюэонде БМ-13 (халкъда уа анга «катуша» деп атагъандыла) пусковой установканы сынау жетишимли ётгенди. Болсада армияны бла флотну кызауатха хазырларгъа заман аз кыала эди.

1941 жылны сентябрь айыны ахырына фашист командование Москваны алыр ючюн аслам кюч жыйгъанды, эсеплеге кёре, миллион бла жарымгъа жууукъ адам, 14 минг орудие бла миномёт, 1390 самолёт эмда 17 мингден аслам танк. Алай ол совет адамланы

кыоркыутмагъанды, ала фашистлени тыялгъандыла. Жаяу аскерле, танкла, авиация бла кыысха байламлыкъда артиллерия да хорламны жууукълашдыргъанды.

Сёзсюз, жау танкланы кыурутууда эм кыыйын иш алагъа тыше эди. Аны ючюн башха фронтвикле алагъа ыспас этгендиле. Былайда юлгюге бир шартны келтирейик. Москва ючюн сермешде майор Ерёмкону башчылыгында жангыз бир артиллерия полк 186 танкны кюйдюргенди. Кыорууланууну бир-бир кюнлеринде чабыуул асыры кыаты болгъандан, зенит дивизионла окъуна хайырланылгъандыла. Алагъа уа кёбюсюнде тиширула киргендиле. Башда сагъынылган «катушала» уа гитлерчилени техникалары аслам жыйылган объектлени жандыргъандыла.

Андан сора артиллериячыла чабыуул этилгенде, жаяу аскерле чапханда, душманны тылына киргенде операцияланы жетишимли бардырырга себеп болгъандыла. Кызауатха да биринчи ала чыкъландыла, кыалган аскерчилерибизге жолну тазалай. Кертиси да уллу усталыкъларын а ала 1942 жылны ноябрь айында Сталинградны кыоруулагъанда кёргозгендиле, контрчабыуулда онбеш мингден аслам орудиябыз бла миномётубуз 330 минг чакълы гитлерчи душманны кыыргъанды.

Бу хорлатыудан сора фашистле

танкланы болушлукълары бла, аланы саны уа юч мингнге жете эди, болумну биягъы кыолгъа алырга умут этедиле. 1943 жылны 5 июлунда аланы ахырысы бла сындыргъан Курск сермеш болады. Бизникиле артиллерияны бла авиацияны кючлери бла аланы ууатадыла.

Бу аскерледе кыулукъ этген кёп уланыбызны аты ёмюрледе кыаллыкъды – уруш жыллада 1 600 минг артиллерист орденле эм майдалла бла саугъалангандыла, 1 800 асламысы Совет Союзну Жигити болгъандыла. Сёз ючюн, Василий Петров танкала бла сермешде эки кыолун да тас этгенди, алай бир кесек багъылгъандан сора биягъы фронтха кыайтып, Одер плацдармны сакълагъаны ючюн «Золотая Звезда» майдал бла белгиленгенди.

Айтхылыкъ аскерчилени санына бизни жерлешлерибиз да киргендиле – Сергей Стеблинский Совет Союзну Жигитиди, Бачкан Хуранов «За отвагу» майдал бла тёрт кере саугъаланганды, Асанланы Суфиянны, Салим Афауновну, Анатолий Антоновну, Мухамед Хаконовну, Рамазан Кафоевни, Ёзденланы Сюлемени эм башха жашларыбызны Ата журт ючюн этгенлери да унутулукъ туюлдо.

Султан ПШИБИЕВ.

Соруу

Гражданла пенсиягъа нек ашыкъмайдыла?

Алыкъа пенсиягъа чыкълмагъан гражданланы араларында бардырылган социология соруугъа кёре, Россейде жашагъанланы ючден бири пенсия жыл саннга жетгенде да, ишлерге итинедиле. Дагъыда аллай бири – 37 проценти – башха амаллары болмаса, урунургъа хазырдыла. Жангыз да хар онунчу адам кыартлыкъларында солургъа суйгенлерин билдиргендиле.

Ахыр 25 жылда биринчилени кыаууму иги да кёбейгенди, 1990 жылда абадан заманларында да ишге барлыкъларын жангыз да онбеш процент айта эди. Асламы уа урунурукълары бла кыаллыкълары тегерекде халгъа кёре боллукъду, дей эдиле.

Сорулгъанланы 75 проценти - бююнню пенсиячыла - ишден кетмегенлерини сылтауун пенсияны ёлчечи аз болгъанында, ала сабийлерине бла тудукъларына болушургъа кюрешгенлеринде кёрдиде. Кыалгъанла уа юйренген коллективлеринден айырылгъа суймегенлерин, ишге алыкъа уллу сейирлери болгъанын билдиргендиле.

Ишден чыкълмагъан таматалагъа кёбюсю хурмет этедиле, 47 проценти уа аланы кыыстаргъа бир кишини эркинлиги жокъду, дейдиле. Алай 17 процент а аллайлагъа жан аурутханларын айтхандыла.

Сора, кыркжыллыкълардан эсе улайгъанла игирек ишлегенлерине 30 проценти тышоннгендиле, 7 процент а бу оюму тюзге санамагъанды.

Владимир ПЕТИН.
«Российская газета. Неделя».

БИРГЕ ОКЪУГЪАНЛАНЫ ЖОЛУГЪУУ

«Тойгъан Западтан Россейге кьайтсанг, инсанга тийишлисича жашаргъа не керек болгъанын ангылайса»

Бу кюнледе Къабарты-Малкъар кьырал университетни филология институтуну бла журналистика бөлүмюню студентлери белгили жазычу, драматург Даниэль Агрон бла тюбешгендиде. Жыйылынуу аны биргесине окъуп, сагъынылган вузну 1983 жылда роман-герман филология факультетини англиз тил бөлүмюн тауусхан жашла бла кызыла кьурагандыла.

Ала уа быладыла: филология илмуланы доктору, орус эм тыш кьыраллы адабиятланы кафедрасыны преподаватели Кучукланы Зухура, КьМР-де Федеральный миграция службаны управлениясыны начальниги Муаед Тленшев, университетни роман тилде кафедрасыны заведующийи Лариса Хараева, сагъынылган кафедраны англиз тилден преподавательлери Ирина Берхамова бла Жанна Шахова, Звездный посёлканы битеулю билим берген школуну директоруну юйретуу жаны бла орунбасары Биттирланы Халимат. Аладан сора да, тюбешууге филология илмуланы доктору Тетууланы Борис, журналистика бөлүмюню деканы Элдар Дымов эм башкала келгендиде.

Даниэль Агрон Бакуда туугъанды. КьМКЪУ-да окъугъанды. Кеп жылны Израильде жашап, 2009 жылда артха Россейге кьайтанды. Бююнлюкде Санкт-Петербургда турады. Чыгъармачылык иш бла кыстау кюрешеди. Жуукъ заманда аны «Дворик» деген кенг белгили пьесасы шимал ара шахарны театрыны сахнасында кьргюзтүлүккю. Драматургну аны Нальчикке келтирерге да мураты барды.

Тюбешууну ача, Зухура Ахметовна студентлени жазычу бла танышдырганды. Ала окъууга кире туруп, консультацияга келген кюнлерин эсгергенди. Абитуриентле барысы да Даниэльни англиз тилде селешууне, аны лондон диалектине сейир этгенлери бла бирге сукъланганларын бир заманда унутмагъанын билдиргенди.

Ол университетде окъугъан кезиунде шаржланы, пародияланы терк окъуна кьурап кьонргъа уста болуучусун, «Студент жаз башы»

байрамла чойютлю жашны номерлери бла хар заманда байыкъланганлай тургъанларын да. Аны адамлык ышанларыны юсюнден айта, ол жарык келлю, болушлук этерге хазыр болгъанын чертгенди. Студент жылларында окъуна адабиятта аты айтылгы кезге туура эсленгенин белгилегенди.

Кьонакь, сёзюн башлай: «Драматург болалганмамы, билмейме, алай филологма деп айталлыкьма. Ол билимни кючлю мурдорун а манга Нальчикни университет бергенди. Бююн мен аны болмагъанча тансыкълайма», - дегенди.

Даниэль окъургъа кирерге биринчи Къабарты-Малкъарга угъай, Москвага барганды. Анда уа анга миллетин, кьара шинли болгъанын да кезюне тутадыла. Не этерге билмей тургъанында, кьоншусу Нальчикде билим алгъанын эсине тюшюрюп, тюзюней бери келеди. Мында жылларын а ол уллу суймеклик, жюрек ыразылыкь бла эсгереди.

Тюбешууде студентле жазычууга соруула да бергендиде. Аладан бири аны Израильден Россейге кьайтыуу бла байламлы болганды.

- Мен биле эдим сизни бу сорууну

берлигизни. Кертиди, кепле сейир этедиле. Бери биринчи келген кезиунде ала ийнанмагъандыла мында кьаллыкьыма. Алай асыры бек тойгъан Западны жашауундан сора Россейни кьрсенг, адамгъа адамча жашар ючюн не керек болгъанын толу ангылайса.

Мында жарыклыкьны излейсе, чыгъармачылыкьга, усталыкъларында жетишимле болдургуа итингенлени эслейсе. Мен сизге алай айтайым: «Россей - келир заманын цивилизациясыды». Аны тышындан кьайтсанг бютюн ангылайса. Израильден байлыкь келтирмегенме. Кьолума жаланда чемоданымы алгъанма. Россейни бир кьрген артда толу израильчи болалмайды.

Нальчикде, бютюнда университетде иги жанына тюрле ниулеге кьууанганма. Кёлүм бек кьторюлгенди. Сый бергенигиз, кьонакьча кьргенигиз ючюн а энчи ыразылыкьымы билдиреме, сау болугъуз, дейме. Кавказ аруу кылыкьны, адетни бешигиди. Анга суймеклигим да энчиди, - дегенди Агрон.

Бу теманы андан ары бардыра, аны кесини кез кьарамлары «Дворик» деген пьесасында толу ачыкълагъанын билдиргенди. Анда

Россейден Израильге кетип, артда бери термилюно суратлагъанын айтханды. Ол адам улуну кьайсы бири да фахмусу бла туугъанын, аны айнытмай, жукълатып кьойгъан а гюнях болгъанына ийнанганын да билдиргенди.

Кьонакь белгили «Мой серебряный шар» деген телебериуну хазырлагъан, бардыргъан Виталий Вульф бла танышыгыны юсюнден да айтханды. Театрны жашаууну, айныууну, кьайсы тюрлю жанын билерге суйген да бу бериулеге кьараса, толу хапар алалыгынын чертгенди. Вульфну битеудуния драматургиядан билими, ангылауу терен болгъанын, аллай адамны таныгъанына кьадарына ыразылыкьын да билдиргенди. Аны юсюнден этген пародияларын кьргюзтүп, тюбешууге келгенлени кьууандырганды.

Драматурга Россейде театрны юсюнден оюмун да соргъандыла студентле. Ол бизни кьыралда сахнада кьбюсюнде трагедияны салыргъа, пьесаны ахыры бушуулу болумда бошалырын излегенлерин айтханды. Бусагъатда комедия жанргъа эс бурулса да тийишли боллугъун ангылатханды. Нек дегенде аны бла ишлеген трагедиядан эсе кьыйныракьды. «Сора салынган пьесала да кьуру штампла бла этиледиле. Мен а аны халкьны аллында аманлыкьчылыкьга санайма», - деп билдиргенди ол андан ары кесини оюмун.

Агрон жаш заманында назмула тизгени бла кьалгъанын билерге да суйгендиде тюбешууге келгенле. Ол а аланы кьолу бла угъай, машинка бла жазып, кьызлага алай бергенин, аны себепли автору чойютлю жаш болгъанына да киши ийнанмагъанын кюлюп айтханды. Университетни ол кезиудеги преподавательлерине пародияла этгенин да жашырмай, шендо бу жанрда ишлеген кьыйынна айлана баргъаныны юсюнден акьылын билдиргенди.

Айхай да, чыгъармачылыкь бла кюрешген адамгъа учууну юсюнден сормакьлыкь тереди. Студентле да анга кьртичилей кьалгъандыла. Жазычу да ил-

хамгъа ийнанганын айтханды. Адамны башына билмей тургъанлай келген сагъышла кертиле болгъанларын, чыгъармачылыкь иште аланы хайырланыуу бютюн тюзлюгон ангылатханды. Олтуруп, бир зат жазар эсем деп кюрешген заманында бла илхам учуунулукуда жаратылган пьесала неда поземала бир бирден иги да башкала болуп кьаллыкъларын да.

Ол кесини «Бюрократическая поэма» юзюклерин учууну кезиулеринде жыйып, артда уа кеп заманыны аны бла ишлемей турганды. Аланы пианист шуху кьрюп, окъуп, жазып бошаргъа буюргъанындан сора жаратылганды бу чыгъарма.

Даниэль кесин эринчек адамгъа санайды. Аны себепли студентлени бу кылыкьдан кьачаргъа чакьырганды. Ол чыгъармачылыкьга хата салгъанына толу ийнандырганды. Жукь жазалмай, илхам келмей тургъан кезиуден а кьоркьургъа керек туюлду, дегенди. Аллай заман жетгенин сезе эсенг, эндиге дери этип тургъан затынгы эскиргенине тюшюнюрге, жангы жол, ыз бла барыргъа таукелленирге, тюрленууден кьоркьмазгъа тийишлисин ангылатханды.

Тюбешууде огъарыда сагъынылганла барысы да селешгендиде. Белгили драматург, заман табып, студентлеге кесини сейир оюмларын билдиргенине ыразылыкъларын айтхандыла. Кеслери бла бирге окъуп кетген жашны Интернетни болушлугъу бла тапханларына кьууанганларын жашырмагъандыла.

Айхай да, быллай кюнле жаш адамланы эслеринде кьаладыла. Бютюнда аудиторияга филология, журналистика бөлүмлени студентлери жыйылгъанларын эсге алсакь. Даниэль аланы кеп затха тюшондургенин, «окъуу», «чыгъармачылыкь», «жашау», «адамлыкь», «ийнанмакьлыкь» деген ангыламгага юйретгенин таукел айталлыкьбыз.

МОКЪАЛАНЫ Зухура.

СУРАТДА: солдан оннга: Биттирланы Халимат, Кучукланы Зухура, Даниэль Агрон.

Культура

«Жаш төлю суйюп келирча онгланы жарашдырабыз»

Тырныаузда Кьулийланы Кьайсынны атын жюрюттен Культура юйде жашау кьурда кьайнагъанлай турады. Аны башчысы Бауаланы Аминат бла тюбеп, бизни корреспондентибиз андан бир кьауум сорууга жууап беририн излегенди.

- **Аминат Биляковна, мында кьаллай кружокла ишлейдиле?**

- Быйыл бизде миллет эм эстрада тепсеулени бөлүмлери, жыр, театр кружокларыбыз бла студияларыбыз бардыла. Кьыл кьобузда да согъадыла. Саулай алып айтханда, алтыжыллыкьладан башлап онжетижыллыкьлагъа дери жашладан бла кьызладан 120 адам барды.

Ишден сора солургъа, музыка бла кюреширге абаданла да келедиле. Сабийле кеслери жаратхан кружоклагъа жюрюйдюле. Эстрада тепсеуле бла жыр кьауумларыбыз талай замандан бери жангыдан ишлеп тебирегенликге, миллет тепсеулерибиз эрттеден да

халкьга белгилдиде.

- **Эм алгъа «Салам» ансамблны юсюнден айта болурса?**

- Хау. Ол бизни ишибизни магъанасын чыгъаргъанлай турады. Тюрлю-тюрлю конкурслада алчы жерлеге чыкьганды, юлгюле деген атны да жюрютеди. Алгъаракьда Железноводск шахарда бардырылган «Музыкальный серпантин» деген жетинчи Би-

теуроссей конкурсда экинчи даражалы лауреатны дипломуна тийишли болганды. Аны башчысы Будайланы Руслан, «Тау суучукьла» деген сабий ансамблибизни таматасы Текуланы Инара ёсюп келген жаш төлюню чыгъармачылыкь фахмуларын айнытханлары ючюн ыразылыкь кьагьытла бла саугълангандыла.

- **Бирси бөлүмлеригиз а кьалай ишлейдиле?**

- Бусагъатда кадрла бла иги жалчытылган заманыбызды. Огъарыда сагъынылган специалтирерибизден сора да, Юлия Пархоменко, Езденланы Танзиля, Светлана Бухурова, режиссёр Суфьян Соблиров, звукорежиссёр Ахыргыны Мухадин жетишимли ишлейдиле. Теберди улуну кесини музыка студиясы барды. Кеп болмай бизге Будайланы Зухура бла Кьумукъланы Мурат келгендиде. Ала СКГИИ-ни тауусхандыла. Кьыз атасыны жолун сайлагъанды дерге боллукьду. Ол бек иги жырлайды эм вокал кьауумну юйретеди.

- **Кьараучуну аллына уа терктерк чыгамысыз?**

- Бизни артистлерибиз Элбрус районда бардырылган байрамланы барысына да кьатышханлай турадыла. Арт кезиуде Ананы кюнюне атап театр оюн кьурагъан эдик. Адамладан толу залны аллында кеслерини фахмуларын бирси чыгъармачылыкь кьауумларыбыз да кьргозтгендиде. Кьараучула алагъа бек ыразы болгъанларын кьызы кьарсла бла билдиргендиде.

«Салам» миллет тепсеуле ансамблибизни Башкьортостаннга «Баик» деген телевидение конкурсча чакьыргандыла. Ары уа бек ахчы коллективле жыйыллыкьдыла. «Салам алейкум!», Отарланы Омарны хурметине аталган жыр конкурсла да аллыбыздадыла. Алагъа да кьатышыргъа деп турабыз.

- **Бююнлюкде Маданият юйню кьаллай муратлары бардыла?**

- Районда культура управлениы болушлугъу бла кружоклагъа

бютюн кеп сабий жюрюрча онгланы кьурайбыз. Концертле, фестивалла бардырырча майданла хазырлайбыз. Кьараучуланы кьууандырырча суратлау номерле жарашдырыргъа сюебиз. Бу затланы барысына да жашауда бардыргъан, айхай да, тынч туюлду.

Тырныаузда шолчулагъа бу жаны бла хар зат да барды: кьошакь билим берген учрежденияла кьыстау ишлейдиле, спорт секцияла да асламдыла. Аланы барысына да бек кеп сабий жюрюйдю.

Культура юйню музыка инструментле, оборудование, сахна костюмла бла да жалчытыргъа ырысхыбыз жетишмейди, жарсыугъа. Артистлерибизни концертлеге, фестиваллагъа, конкурслагъа элитрча кесибибизни энчи улоубуз жокьду. Алай а, болгъаныбызны жарата, кружокларыбыз ишлеген отоуланы тапландыра, бери сабийле суйюп келирча эм жанлары жаратхан зат бла кюреширча онгла кьурайбыз.

ТЕМИРЛАНЫ Анатолий.

СПОРТ

«Муратым - юйретгенлерими жетишимлерин кёрюргеди»

Малкяр халккыбызда спорт бла тири кюрешген, иги жетишимле болдурган жаш адамларыбыз кепдюле. Геккиланы Магометни жашы Таукьян да аладанды.

Ол 1987 жылда Тырны-аууз сахарда тууганды, анда 2-чи номерли школда окуганды. Ауур атлетика бла гитче заманындан бери эришеди, спортну халккыла аралы устасыды, Россейни кубогун алганды. Бусагьатда ол сабийлени юйретеди. Бюгон Геккиланы Таукьян бизни ушакь негерибизди.

спорт саулай жашауума сайлаган иш эди. Адамны бир уллу мураты болса, ол, не да этип, анга жетерге итинеди. Мен а Олимпиада оюнлагъа кьатышыргъа сюе эдим, алай, жарсыугъа, кьолум да сыннганы, операция да этилгени бу умутум толмады. Аны ючюн 2010 жылда спортдан кетеме. Алай атам термилип тургандан эсе, кьолунгдан келгенни эт деген сёзлеринден сора жангы кюч бла 2011 жылда артха кьайтама.

- Сора тренер ол замандамы болганса?

- Тренер ишге 2013 жылда киришгенме, ары дери жаруу эте турганма. Анча жылны ичинде бу ишге юйренгенме, энди муратым кесими толмаган умутларымы сабийлени жетишимлеринде кёрюргеди.

- Спорт школда ишинг а кьалай кьуралыпды?

- Жюрюген сабийле кепдюле, аланы араларында тёртжыллыкь жашчыкьла да бардыла. Республиканы биринчилигинде хорламлары бла Хаджиланы Махай, Геккиланы Атмир, Гемуланы Беслан, Болатланы Артур эм кеп башха спортчуларыбыз кел этдиргендиле.

- Ахырында бусагьатда спорт бла кюрешген жаш тёлубюзге кьаллай сёзле айтырыкь эдинг?

- Арслан жюреклиле болсуна. Жашауда, спортда да аз тюрлю затха тубемейсе, не заманда, не болса да, адамлыкьларын тас этмесинле.

Ушакьны **ТЕМУККУЛАНЫ Аминат** бардыргьанды.

билдиргерге сюеме.

- Сайлауунга сокьуранмагьанынг, айхай да, игиди. Жетишимле да кеп сакьлатхан болмазла?

- Хау, эм алгъа 2001 жылда Россейни окуучуларыны араларында биринчиликде экинчи жерни алганма. Ызы бла, Россейни спортну устасына нормативни толтуруп, Францияда Ницца сахарда бардырылган биринчиликде кюмюш майдалны кьытама.

2003 жылда Окуучуларыны биринчи жай спартакиадаларында ючюнчю жерге чыгып, экинчи жыл Норвегияда Ставангер сахарда турнирге кьатышханма. Алай кьолуму ачытханым чырмау этип, анда тёртюнчю жерде кьалганма. Аны хатасындан талай жылны эришиулеге баралмай турганма.

- Сора спортха артда кьачан кьайтханса?

- Кесими сынаркъа тёрт жылдан сора таукел болганма. 2008 жылда Россейни кубогунда экинчи жерни алганма, 2009 жылда уа кьыралны чемпионатында да экинчи болганма.

2009 жылда аркъама операция этдиргерге тюшген эди. Бир кесек тюзелгенлей, 2011-2012 жылда РФ-ни чемпионатында эришип, ючюнчю эм экинчи жерлени алганма. Кубокда хорлагьанымдан сора уа спортну халккыла аралы устасы деген ат берилгенди. Алай саулугьума чып тюшгени биягы кесин билдирип башлагьанды - ауурлукь кётюрюрге жарамай, эришиулеге андан сора кьатышалмаганма.

- Алай бир кьыйналганда, спортну кьояргъа деген сагьыш а келмегенми эди?

- Хау, аллай арсар заманларым да болгьандыла. Алай

- Таукьян, спортха кьалай келгенинг, ауур атлетиканы нек сайлагьанынг юсюнден айтсанг эди.

- Жети жылымда каратеге, картингге эм лыжалагъа жюрюп башлагьанма. Ауур атлетикагъа уа онбир жылымда тренер Маккаланы Махтини хайырындан келгенме.

Ол бизге кьоншулукьда жашагьанды, жууукь да жете эди. Бир кере орамда кёрюп, кесине чакьырады, мен санга топ берликме деп. Аз-аздан жаруу этерге анга бара турама да, жаратама. Каратени кьоюп, жашыртын штангагъа жюрюйме.

Абаданла аны эшитгенде, ёсмей кьаллыкьса деп, ыразы болмайдыла. Алай бу жолумдан таймайма. Шёндю мени юйретиуге уллу кьыйын салган, кеп ахшылыкь этген тренериме жюрек ыразылыкьымы

Ма шуёхлукь, тенглик дёсенг! Хажирет бла Азирет кепден бери бирге ишлейдиле, кьорулушчуладыла. Андан сора да, кьоншула. Алай неликден эсе да, жашуу кьолайлары бирге ушамайды. Биринчи - ахчалы, экинчи - кьору кьоллу. Ай сайын болмаса да, кьолайсыз тенг кезиуде кезиуге шуёхундан ёнкюч ача тилемей жашуу аталмайды. Артха кьайтарыргъа уа ашыкьмаучуду. Мол кёллю Хажирет, ишчи негерини юй кьолайын ангылап, ахчаны юсюнден сагьынмаучуду. Охо да, онгу болса, берир деп кьойгьанды.

Арт жолда уа, ала иш хакьларын алган кюн Азирет шуёхуна: «Хажирет, бек амал-

Атасыны тюшю

ЧАМ

сызма, юйге жылыу тартдырыргъа ахчам жетмей кьалгьанды, кьышны суукьлугьун кесинг кёресе. Айлыгынгы бёлмей, бир, ауукь заманга ёнкючге бер, маржа», - деп жарсыды.

Шуёхуну инжилгенин кёре турганлай, Хажирет ахчаны хуржунуна кьалай сугьуп кьоярыкь эди. Береди, ол да, кьуанып, кеп алгыш этип кетди.

Заман озады, жаз башы да жетеди. Тамбла, бирси кюн ёнкючюн келтиредиле деп, сакьлап турганлай, Азиретни ауушхан хапары келеди.

Арада иги кесек заман кетеди, аны ёлгени да унутулады. Нёгери да ахча борчдан эртте тюнгюлгенди. Алай эте турган Азиретни жашы Аслакку Хажиретлеге келеди. Аны кёргенде, юйню иеси тенги ахча борчун жашына осуят этип кетген кёреме деп, кёлюн басханды. Жашны, багьалы кьонакьча кёрюп, сыйлагьанды, жашауундан, турмушундан хапар соргьанды.

Аслакку кетерге тебирегенде, Хажиретни кьолун

тутуп, былай айтханды:

-Атамы тюшюмде кёргенме, санга бек ыразыды, менден салам айт деп тилегенди. Татлы тенгим кьыйын кюнлеримде кеп болушханды. Сени да атып кьоймаз, бек амалсыз болсанг, анга бара тур, ол болушурукьду деп ышандыргьанды.

Бюгон сизге аны тилегин толтурургъа деп келгенме. Сора былай жарсыуубузну юсюнден да айтмай болалмаймы. Юйюбюзно башы агьып, жашауубуз тауусулгьанды. Анга мадар этерге ахча керек эди, биягы ёнкючлеринги юзюп кьоймай, болушсанг эди.

ЛУКЬМАН улу М.

Полиция

Хыйлачыла тутулгьандыла

28 ноябрьде полициячыла «Урух» контроль пункта Владикавказдан Москвагъа барган автобусну тохтатхандыла. Документлени тинтген кезиуде автобусда барган 56-жыллыкь тиширыу РФ-ни 159-чу статьясына (хыйлачылыкь) бузукьлукь этгени ючюн федерал излеуде болгьаны ачыкьлангьанды.

Ол кюн дагьыда постда «Фольксваген» машина тохтатылгьанды. Аны пассажирин да полициячыла хыйлачылыкь этгенине ишекликде излегенлери тохташдырылгьанды.

Прокуратура

Субсидияла алып ючюн - жалгьан шартла

КьМР-ни прокуроруну орунбасары Артур Махов республикада жашаган биреуленнге ачылган уголовный ишни кьабыл кёрюп, аны Нальчик сахарны сюдюню кьараууна бергенди. Ол адам РФ-ни Уголовный кодексини 159.2-чи статьясыны 4-чю кесегине бузукьлукь этгенине ишеклик барды (кеп санда ахчаны алганда хыйлачылыкь этиу).

Тинтиулден ачыкьлангьаныча, РФ-ни Правительствоосу 2012 жылда 12 декабрьде чыгарган эмда КьМР-ни Правительствоосу 2013 жылда 11 мартда чыгарган бегимлерине кёре, эл мюлк бла кюрешгенлеге сютно хар килограммын саугьанда этилген кьоранчланы кьырал артха кьайтарады. Бу адам да субсидияла кьоллу болургъа умут этгенди.

Муратына жетишир ючюн, ол жалгьан документле хазырлап, аланы Эл мюлк министрствогъа бергенди. Алай бла ол кьырал болушлукьгъа тийишлилени тизмесине кийирилгенди эмда аны счётуна 1,4 миллион сом ётдюрюлгенди. Ол ахчаны кеси кереклерине кьоратханды.

Бизни корр.

КьМР-ни Басма эмда асламлы коммуникацияла жаны бла кьырал комитети, КьМР-ни Журналистлерини союзу, «Заман», «Кабардино-Балкарская правда», «Адыгь псалъэ», «Советская молодёжь», «Горянка» республикалы газетлени редакцияларыны коллективлери «Заман» газетни жууаплы секретары **ТОКЬЛУЛАНЫ Мухамматны жашы Барисбийге анасы ТОКЬЛУЛАНЫ Сакинат, ОТАРЛАНЫ Хажу-Мусаны кьызы**, ауушханы себепли уллу бушуу этип кьайгы сёз береди.

«Заман» газетни жууаплы секретары **ТОКЬЛУЛАНЫ Мухамматны жашы Барисбийге анасы ТОКЬЛУЛАНЫ Сакинат, ОТАРЛАНЫ Хажу-Мусаны кьызы**, дуниясын алышдыргьаны себепли редакцияны коллективи уллу бушуу этеди эмда анга кьайгы сёз береди.

Ыйыкьлыгьа гараскан

5 декабрьден 11 декабрьге дери

Кьочхар. Сиз бу ыйыкьда юйренген жорукьларыгыздан аз-маз окууна ары бери таймай ишлегенигни сылтауундан кеси кесигизден арыргъа боллукьсуз. Алай болганлыкьгъа, ол ахшы жетишимлеге келтирликди.

Тана. Хар болумгъа энчи кёз кьарам бла кьарагьаныгыз себепли бусагьатда кьысыдырыкьларыгыз бла жыйган ахчагызны тап кьоратырчады.

Эгизле. Алгъа барыргъа чырмаулукь этген болумла туберикдиле. Кьоркьуулу ишни башласагыз а, кьауьга чыгар.

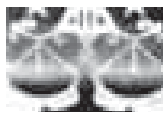
Айырычабакь. Сиз бир кьауум ишни бирге тамамларгъа кюреширикьсиз, ол а эсигизни жыйынуу излерикиди. Аны ючюн а кёбюрек солусагыз игиди.

Аслан. Эркинликде айланган асланла бусагьатда бютюн кьоркьуулудула. Ала кимни да кеслерине тартып кьоялыкьдыла. Жангы танышыула болургъа башха замандан эсе уллуракь онгла чыгарыкьдыла.

Кьызы. Сиз хайырланалмазлыкь предложенияла этилликдиле. Аны ючюн эски планларыгызгъа угьай демегиз.

Базманла. Ыйыкьны эмда иги болумлары юйюгюз, юйюрюгюз бла байламдыла. Алай уллу насыбыбыз тутарыкьды деп да ышанмагыз.

Акьырап. Кёлюгюзно тас этмезге, жангызлай кьалмазгъа кюрешигиз. Андан да игиси уа - жарыкь эсгерилуле-ригизни акьылыгызда тутугьуз.

Марачу. Сиз бираз мудахсыз, кёлюгюз да азайып, ишигизге узалалмайсыз. Быллай болумлада керексиз затланы ачыкь айтып кьоярсыз деген кьоркьуу барды.

Текемюйюз. Огьурлуыйыкь боллукьду, алай ол кезиу жюрегигизни кьатылыгында сынарыкьды. Бу шабат кюнню тири оздурама десегиз, артда ачыгьан жерлеригизни бакьдырып турургъа тюшер.

Суукьуй. Бу ыйыкьда кеп тобешиуле кьураллыкьдыла. Жолоучулукь да чыгарыкьды. Жангы информация бла байламлы сакьлыкь керекди, нек дегенде аны тюзлюпоне ишеклик чыгады.

Чабакьла. Сизни ишигиз алай тап кьураллыкьды, сюймеген адамларыгыз окууна сылтаула тапмазча. Ич сезимигизге тынгылагьыз.

Топалайчыкь

Аппайланы Айлагъа жыл бла жети ай болады. Ол Акъ-Сууда жашайды.

Акция

Моданы юсю бла -
жандауурлукъгъа

Нальчик шахар администрацияны Культура управлениясы «Подийум Нальчик» деген ат бла бардырылычу модала кёргозтюню юсюнден билдиреди. Ол жандауурлукъ акцияча кюраллыкъды. Аны мураты уа - жаш адамлада кыйын жашау болумлагъа тюшген юйорлеге болушлукъ этерге хазырлыкъны бла къатындагъын ангылай билиуню айнытыуду.

Кёргозтюню чеклеринде Къабарты-Малкъардан он дизайнер фахмусун ачыкъларыкъды. Бу жол «Подийумда» сабийлеге жарашдырылгъан мода да боллукъду. Модельерледен бири анга деп энчи коллекциясын хазырлай турады. Профессионал дизайнерле уа къараучулагъа жомакъдача болумланы къурау бла кыстау кюрешедиле.

Юс кийимлени сабийлеге деп нек тигип башлагъанын айта, ала адамгъа ыразылыкъларын бютюн бек ангылата билгенлерин чертеди дизайнер Марианна Жанказиева. Ол алыкъа школгъа жюрюмеген кызычыкъларгъа жарарыкъ онбеш костюмну хазырларыкъды. Андан сора да, аны коллекциясына шендогюлю жибек эм хырлы къатпаладан тигилген кийимле киредиле. Ала барысы да качеству кумачладан этилгенлерин билдиреди модельер.

Жандауурлукъ кёргозтююлени кезиунде къолайлары къарыусуз юйорледен сабийлеге иллаула эм башха саугъала жыйыллыкъдыла. Алары мероприятияны къурагъанла жыйылгъан саугъланы Жангы жылны байрамыны аллында сагъынылгъан юйорлеге юлеширкидиле.

Бизни корр.

КОНКУРС

Экинчи тюбемезлик къол ызла

Бу кюнледе Эсгертмелени бла культураны сакълау-ну Битеурросей жамауат организациясыны Къабарты-Малкъарда бёлюмюню бла профильли министерствону башламчылыкълары бла бардырылгъан «Мени Къабарты-Малкъарым – мени жарыкъ юйюм» деген республикалы сурат ишлеу конкурсда хорлагъанланы саугъалау болгъанды. Анга шахарлада, районлада искусство школлада окъугъан сабийле къатышып, кеслерини хунерлерин ачыкъларгъандыла.

мючле къурауча жетишимлени тежегенди. Бююн эм игилеге саналгъан суратланы уа Сабий творчествону двореци ачылгъан кюнде анда тагъарыкъларын да билдиргенди.

Ызы бла хычыуун жумуш башланганды. Рита Таова билдиргеннге кёре, ала конкурсанта-

Культура фондха жыйылгъан ата-аналаны, жашланы бла кызыланы, аланы устазларыны алларында сёлеше, сагъынылгъан бёлюмню председатели, КъМР-ни халкъ поэти Созайланы Ахмат быйыл конкурсда ишлени жюри бютюн къаты сюзгенин билдиргенди. Алары барысыны да анга къркъмай, буюкмай къатышханлары ючюн ыразылыкъын билдиргенди.

Жаш тёлюню культурагъа, искусствогъа сыймеклигин алай бла къркъмагъа боллугъун белгилегенди. Фахмуларын кюн таякълары жарытхан сабийлени саугъалагъан анга бютюнда хычыуун болгъанын айтханды. Алары барысына да алгъыш этип, мындан ары да бийик жетишимле, учунуу да тежей, жаш адамланы искусствогъа алай берилгенлерине къууанганын да жашырмагъанды.

КъМР-ни культура министрени орунбасары Рита Таова да, конкурсну къурагъанлагъа, анга къатышханлагъа да ыразылыкъын билдире, сабийле тюрсюнлени алай сезгенлерине сейирсингенин чертгенди. Ол а жаланда аланы кеслерини угъай, устазларыны кыйыны болгъанын да.

- Биз башхача юйренген, ангылагъан жаш тёлю ёсген, айныгъан кезиуде жашайбыз. Ала искусствода ашхыны, къарыусузну айыра,

кеслерини оюмларын да ачыкъларгъа алайдыла. Культура кыйыны миллетни да мурдоруду, тутуругъуду. Бек иги ишлени сайлай, кеп даулашхан да этгенбиз. Болсада ала барысы да жюрек жылыуу бла этилгенлерин чертирге сюеме. Сабийлени суратлары бош алай анстан автоматикалы къол бла угъай, оюмлап, терен акъыл бла, техниканы билиуу бла ишленгенлерини мени бютюнда бек ыразы этеди.

Искусствогъа бир кере «тийген» жаш неда кызы бир заманда да аны унутмайды. Жашауда жолу да аны жарыкъ болады. Аллай сабийни артда кыйры да къркъмай жибересе, - дегенди Рита Русланова.

Республиканы Художниклерини союзуна председатели Геннадий Темирканов а бу конкурсха асыры къууангандан, Москвагъа командировкасын окъуна артхакъгъа созгъанын билдиргенди. Сабийлени устазларына айланып: «Алары ишлерине кесигизни къошмагъыз. Сабийни къол ызы кесича сейирди, ол бир жерде да кыйтарылмайды. Ийнаныгъыз, конкурсда аллай зат терк окъуна эсленип къалады», - дегенди.

Былай эришуледе жюриге къатышыргъа сыйгенин черте, аланы барысына да энчи кёр-

ны ишлерин жыл санларына тийишлиликде эки къауумгъа юлешгендиле. Алай бла онюч жылларына дери къауумда «По дороге на базар» деген иши ючюн биринчи жерге Алихан Лиев тийишли болгъанды. Экинчини уа эгешчикле Кучменланы Саида бла Адия юлешгендиле. Ючюнчюле уа Дениза Дзугулова бла Диана Мурзакановадыла.

Алары барысына да грамотала, саугъала да берилгендиле. Бу жыл сандагъыланы арасында тюрсюнню сезгени, искусствогъа сыймеклиги ючюн номинацияда Акъкъызыланы Никият да саугъаланганды. Ол белгиле художникле Акъкъызыланы Якуб бла Сияраны туудукъчукъларыды. Нальчикде Искусстволаны школунда окъуйду.

Экинчи къауумда биринчиге Прохладный шахардан Анастасия Долгова чыкъларгъанды. Пак Екатерина уа тюрсюнню сезгени ючюн энчи алгъышлагъа, экинчи жерге да тийишли болгъанды. Ючюнчю даражаны уа кызычыкълары - София Теунова, Елена Чичель - юлешгендиле. Черек райондан Газайланы Карина уа сагъынылгъан номинацияда саугъа къоллу болгъанды.

МОКЪАЛАНЫ Зукура. Суратны Элина КАРАЕВА алгъанды.

Учредительле: Къабарты-Малкъар Республиканы Парламенти бла Правительствосу

Баш редактор
АТТАЛАНЫ Жамал

РЕДКОЛЛЕГИЯ:

ЖАНГОРАЗЛАНЫ Нажабат
(баш редакторну орунбасары)
ТЕКУЛАНЫ Хауа
(баш редакторну орунбасары)
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис
(жууаплы секретарь)
ТИКАЛАНЫ Фатима

ТЕЛЕФОНЛА:

Редакторну приёмный - 42-63-01. Баш редакторну орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82. Жууаплы секретарь - 42-66-85. Секретариат - 40-93-62. Корректорла - 42-63-52.

Газет Басманы эм асламлы информацияны эркиндиклерин къоруула жаны бла Къабарты-Малкъар регион инспекцияда 1994 жылда 14-чю июнда регистрация этилгенди.

Регистрация номер —Н—0066. Индекс - 51532

Газетни басмагъа КъМР-ни Басма эмда асламлы коммуникацияла жаны бла кырал комитетини компьютер службасы хазыр этгенди.

Газет «Тетраграф» ООО-ну типографиясында басмаланганды. Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 33

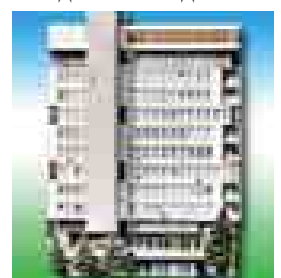
Номерге графикге кёре 19.00 сагъатда къол салынады. 20.00 сагъатда къол салынганды.

ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГЪАРГЪАНЛА:

Улбашланы Мурат - дежурный редактор; Кетенчиланы Зульфия - жууаплы секретарьны орунбасары; Зезаланы Лида - (1, 2, 3, 8-чи бетле), Бийчеккуланы Жаннета - (4, 5, 6, 7-чи бетле) - корректорла.

Тиражы 2100 экз. Заказ № 2030 Багъасы 10 сомду

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 5

электронный почтасы: elbor_50@mail.ru